

El frau fiscal i l'economia submergida s'han disparat a casa nostra, per abús de poder o per necessitat de supervivència en les capes de la societat més castigades. Paral·lelament, la percepció social que les institucions i els polítics són corruptes per naturalesa s'escampa com una taca d'oli.

La caixa B, una més de la família

De cada 4 euros que circulen, n'hi ha 1 que s'escapa del control d'Hisenda a Catalunya, una xifra que suposa que entre 16.000 i 18.000 milions d'euros l'any es deixen d'ingressar, el 24,6% del PIB català. A més, un 72% del total defraudat prové de grans patrimonis i empreses. Són algunes de les dades d'un estudi de la Universitat Rovira i Virgili i el Sindicat de Tècnics del Ministeri d'Hisenda (Gestha) que ha revelat el tècnic d'Hisenda i representant d'aquest sindicat a Catalunya, Miguel Ángel Mayo, durant la seva compareixença a la comissió d'investigació sobre el frau i l'evasió fiscal al Parlament català.

El forat negre en l'economia és profund i molt fosc a tot l'Estat, i Catalunya no n'és una excepció. De fet, més de 253.000 milions d'euros s'escapen del control del fisc, l'equivalent al 25,6% del PIB. La corrupció política, la tolerància envers els paradisos fiscals i l'enginyeria fiscal que permet

a les empreses tributar, legalment, molt menys del que els pertocaria realment, explica en bona part el creixement del frau. Però no només cometem frau els rics. D'ençà del 2008, el frau fiscal ha crescut deu punts a l'Estat. Tal com assenyala l'informe de la URV, l'economia submergida ha crescut a un ritme de 15.000 milions anuals, impulsada en part per la situació econòmica desesperada de molts aturats i autònoms, que troben en la facturació en negre l'única manera de sobreviure.

Les raons del frau. L'economia submergida que pugui generar la desesperació de moltes persones per arribar a final de mes no explica tota sola que el frau s'hagi disparat. Les causes són estructurals i descansen en quatre pilars fonamentals. El primer, l'efecte d'arrossegament provocat pel boom immobiliari, ja que els anys previs a l'esclat de la bombolla, el totxo va crear una gran dependència de l'economia

espanyola impossible d'aturar de cop quan va esclatar la crisi. I l'esclat de la bombolla està directament relacionat amb un segon factor que influeix en el creixement de l'economia submergida: l'espectacular pujada de l'atur i del percentatge de desocupats, que s'ha cronificat, especialment entre els treballadors de més de 55 anys. Justament, segons les dades que presenta l'informe de la URV, aquest segon factor explica les diferències territorials en l'increment del frau. Allà on l'atur ha colpejat més fort, com Andalusia, les Canàries, Extremadura i Castella-la Manxa, l'economia submergida és més gran perquè més gent fa activitats per a les quals no cotitzen ni paguen impostos. Ara bé, aquesta economia submergida més domèstica també es dona en treballadors en actiu, que complementen el seu sou amb algun extra en negre. Tant és així que les xifres que ofereixen les associacions de treballadors autònoms apunten que un

de cada quatre negocis tenen caixa B. Un milió d'empreses a tot l'Estat que estarien fent competència deslleial i obligant la resta d'empreses a fer un sobreesforç fiscal.

Precisament, la pujada dels impostos sense un control tributari eficient per part de l'administració, sumada a la multiplicació dels casos de corrupció política i empresarial –en època de bonança econòmica, entre el 2003 i el 2007, es van cometre bona part dels casos relacionats amb urbanisme i poder públic–, són uns factors clau. Els

experts assenyalen que la complexitat del sistema fiscal espanyol dissuadeix molts ciutadans del pagament d'impostos i, alhora, desanima la inversió, mentre que la pressió fiscal sobre els rendiments del treball és excessiva. Com més impostos s'han de pagar, més frau es comet, sobretot en el cas dels gravàmens com l'IVA i l'Impost de Societats.

I el darrer punt que assenyalen els experts és la sensació generalitzada a la societat que el frau i la corrupció són sistèmics, de manera que un comportament immoral comença a ser tolerat per una part de la societat. El darrer eurobaròmetre de la Comissió Europea assenjala que el 78% dels europeus creuen que la corrupció és una pràctica generalitzada al seu país, un percentatge que en el cas espanyol arriba al 95%. En aquest darrer punt, l'informe sobre frau de la URV assenjala que la societat espanyola "té un problema greu de moralitat pel que fa al pagament dels impostos, i això complica encara més l'equiparació del nostre nivell de corrupció amb el d'altres països europeus, on la cultura defraudadora no està tan arrelada. El frau és inherent a la nostra cultura, i la conducta poc exemplar d'una part de les elits i la moralitat laxa no ajuden gens".

El Govern no mou fitxa. Les administracions saben que el frau augmenta a les grans empreses, en el poder públic i també al carrer. Però no mou fitxa. Al contrari, ha decretat una amnistia fiscal per permetre el retorn de grans fortunes a l'Estat i ha repartit erròniament els recursos per lluitar contra el frau. En

relació amb això, cal dir que el 80% dels recursos d'Hisenda es dediquen a perseguir petits contribuents, quan el gruix del frau prové de les empreses. Però tampoc no ha entrat a fons en el petit contribuent, perquè és conscient que l'economia submergida està evitant una revolta social que altrament seria inevitable amb els índexs d'atur i la falta de cobertura social per a persones sense recursos. Aquesta desídia de l'administració transmet a la societat un missatge de tolerància, o com a mínim de laxitud, pel que fa al frau fiscal, només apaivagat quan algun polític entra a la presó o es descobreix que un càrrec públic tenia diners en paradisos fiscals.

Potser per tot plegat, segons una enquesta de l'Institut d'Estudis Fiscals, el 50% dels ciutadans justifiquen el frau. La meitat dels contribuents consideren que deixar de pagar l'IVA no és un problema, tot i que molts són conscients que el fet de no pagar impostos repercutirà negativament en els serveis públics que es prestaran, finançats, precisament, pels impostos dels ciutadans.

Al final, assenyalen els experts, en la comissió de frau fiscal no és determinant la posició social de qui el comet, sinó el càlcul dels riscos que faci cadascú, la percepció del frau en el seu entorn i la moralitat de cadascú. Factors molt difícils de controlar per una administració, perquè la solució és només una educació en la cultura de la responsabilitat social i la moralitat. Una inversió a llarguíssim termini que encara no hem començat a fer.

Gemma Aguilera

Cines Babel

Vicente Sancho Tello, 10 · València

Magic in the Moonlight

de Woody Allen

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS :
4,40 € De dilluns a dijous
i 6€ cap de setmana.
(Cal acompanyar el justificant de pagament)

Si ets lector d'EL TEMPS:
5,60€ de dilluns a dijous
excepte vespra de festiu i festius.

Magic In The Moonlight

Written and Directed by Woody Allen